

Migracje są procesami społecznymi, które budzą zainteresowanie zarówno w Polsce, jak i na świecie. Ich przyczyny są bardzo różne, choć nadal najczęstszymi z nich są kwestie ekonomiczne (chęć poprawy jakości życia) oraz te związane z uzyskaniem bezpieczeństwa dla siebie i członków rodzin (ucieczka przed wojną, prześladowaniem, dyskryminacją). Badacze od wielu lat próbują zrozumieć procesy migracyjne oraz proponują różne podejścia teoretyczne, niezbędne do podejmowania racjonalnych decyzji w zakresie polityki migracyjnej. Jeden z nurtów badań dotyczy migracji osób wysokokwalifikowanych. Choć skala migracji specjalistów, w porównaniu do innych grup zawodowych jest niska, to trzeba jednak zdawać sobie sprawę, że przykładowo emigracja nawet kilkudziesięciu lekarzy o rzadkiej specjalności może być bardzo poważnym problemem dla służby zdrowia kraju, który oni opuścili. W Polsce mamy do czynienia z tym problemem. Emigracja personelu medycznego pozostaje wyzwaniem i jest jednym z powodów, dlaczego liczba lekarzy na 100 tys. mieszkańców jest w naszym kraju na jednym z najniższych poziomów w Europie. Problem emigracji specjalistów dotyczy również innych specjalności, ale to właśnie migracje personelu medycznego budzą na całym świecie wiele kontrowersji i są tematem działań organizacji międzynarodowych, które tworzą m.in. kodeksy etyczne, tak aby nie dochodziło do pozbawiania niektórych państw czy nawet regionów świata dostępu do opieki lekarskiej (np. Globalny Kodeks Postępowania w zakresie Międzynarodowej Rekrutacji Personelu Medycznego przygotowany przez Światową Organizację Zdrowia). Jednocześnie pandemia koronawirusa unaoczniała olbrzymie braki w systemach ochrony zdrowia, w nawet najlepiej rozwiniętych państwach. Należy zatem założyć, że konkurencja o pracowników służby zdrowia w kolejnych latach będzie narastać, a więc i procesy migracyjne tej kategorii osób będą coraz bardziej powszechne. Dlatego też bardzo ważne jest, aby obserwując te procesy uzupełnić dotychczasową wiedzę na temat powodów wyjazdów, pozostania oraz powrotów personelu medycznego. Kluczowe jest zrozumienie czy deklaracja o wyjeździe czy pozostaniu zostanie w praktyce zrealizowana, a jeżeli nie to co wpływa na zmianę planów. Pozwoli to uchwycić w czasie czynniki, które są decydujące dla podejmowania decyzji migracyjnych, a więc lepiej niż do tej pory wyjaśnić procesy migracyjne personelu medycznego. Niniejszy projekt dotyczy właśnie tej problematyki i zakłada zbadanie planów migracyjnych polskich i cudzoziemskich studentów ostatniego roku studiów medycznych w Polsce oraz ich praktycznej realizacji po dwóch latach, czyli w okresie, kiedy weszli oni już na rynek pracy i w praktyce mogli zweryfikować swoje wyobrażenie o karierze zawodowej lekarza. Polska jest bardzo ciekawym obiektem badań w tym zakresie. Z jednej strony mamy do czynienia z emigracją lekarzy i pielęgniarek do innych wysokorozwiniętych państw świata (OECD) oraz z drugiej rosnąca liczbą cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach medycznych. Można zatem przyjąć, że poznając czynniki jakie decydują o decyzji o wyjeździe lub pozostaniu zarówno Polaków, jak i cudzoziemców uda się stworzyć katalog działań możliwych do podjęcia w zakresie różnych polityk publicznych, tak aby wpływać na decyzje migracyjne absolwentów uczelni medycznych. Podstawą teoretyczną dla badań o powyżej przedstawionych celach jest rozbudowana metoda opierająca się na analizie różnego rodzaju czynników decydujących o migracji. Są to czynniki wypychające, przyciągające, decydujące o pozostaniu w państwie, gdzie zdobyło się kwalifikacje, pozostaniu w państwie, do którego się wyemigrowało czy wreszcie decydujące o powrocie do państwa pochodzenia. Do tego dochodzą jeszcze tzw. czynniki pośrednie, czyli np. trudności czy ułatwienia wynikające z obowiązującego prawa (np. w UE uznawanie kwalifikacji lekarzy, co ogranicza bariery migracyjne). W wielu krajach, także i w Polsce rozwinął się także rynek pośredników, których celem jest znajdowanie absolwentów uczelni medycznych i/lub lekarzy skłonnych do wyjazdu oraz pomoc im w zaaklimatyzowaniu się w państwach przyjmujących. Wiedza na temat tzw. „infrastruktury migracyjnej” oraz jej rola w podejmowaniu decyzji o emigracji jest nadal bardzo pobieżna i powinna zostać zbadana. Podsumowując, wyniki badań zrealizowanych w opisywanym projekcie pozwolą wyjaśnić proces podejmowania decyzji migracyjnych przez studentów ostatniego roku studiów medycznych w Polsce oraz dokonać niezbędnej weryfikacji po dwóch latach. Dodatkowym celem jest uzyskanie wiedzy na temat funkcjonowania tzw. „infrastruktury migracyjnej” w obszarze służby zdrowia, której zadaniem jest ułatwianie emigracji personelu medycznego.